

PRIPRAVENOSŤ PRACOVNÍKOV ZÁCHRANNÝCH ZLOŽIEK NA ZDOLÁVANIE NEHÔD S HROMADNÝM POSTIHNUTÍM OSÔB

Danka Boguská, Mikuláš Monoši, Andrea Majlingová^{1*)}

ABSTRAKT

V príspevku diskutujeme problematiku posudzovania pripravenosti pracovníkov záchranných zložiek na zdoľávanie nehôd s hromadným postihnutím osôb. Svoje postoje vysvetľujeme aj na podklade výsledkov dotazníkového prieskumu, ktorý prebiehal v roku 2012 na vzorke 80 respondentov, zameraného na zistenie aktuálneho stavu a názoru pracovníkov záchranných zložiek na dostatok poznatkov, na možnosti vzdelávania a účasti na praktických cvičeniach zameraných na zvládnutie tohto typu nehôd. V rámci dotazníkového prieskumu sme zisťovali ich reakcie a pocity po zásahu a spôsob akým zvládajú psychickú záťaž.

Kľúčové slová:

dotazníkový prieskum, nehody s hromadným postihnutím osôb, pripravenosť, záchranné zložky

ABSTRACT

In this paper we discuss the issue of evaluation of emergency services workers preparedness to respond to mass-casualty incidents. Our attitudes we explain also on the basis of the results of questionnaire survey that was conducted on a sample of 80 respondents in 2012, and was aimed at detecting the current state and positions of emergency workers related to the sufficiency of knowledge, learning opportunities and participation in practical exercises aimed at coping with this type of incident. In the questionnaire survey, we investigated their reactions and feelings after the intervention and how they cope with psychological stress.

^{*)} Ing. Danka Boguská, Katedra požiarneho inžinierstva, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Žilinská univerzita v Žiline, Ul. 1. mája 32, 01026 Žilina, tel.: +421908278687, e-mail: boguskad@gmail.com.

² doc. Ing. Mikuláš Monoši, PhD., Katedra požiarneho inžinierstva, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Žilinská univerzita v Žiline, Ul. 1. mája 32, 01026 Žilina, tel.: 041/5136 758, e-mail: Mikulas.Monosi@fsi.uniza.sk

³ por. Ing. Andrea Majlingová, PhD., Požiarnotechnický a expertízny ústav MV SR, Rožňavská 11, 834 01 Bratislava, tel.: 02/48 59 35 46, e-mail: andrea.majlingova@minv.sk

Key words:

questionnaire survey, mass-casualty incidents, preparedness, rescue services

1 NEHODY S HROMADNÝM POSTIHNUTÍM OSÔB

Nehoda s hromadným postihnutím osôb - je každá udalosť, kde počet osôb so závažným ohrozením zdravia alebo bezprostredným ohrozením života je tri a viac [1].

K charakteristickým črtám, ktoré platia pre všetky typy nehôd s hromadným postihnutím osôb patria: náhly a nečakaný vznik, nepredvídateľnosť mechanizmu, miesta a času katastrofy, hromadný výskyt postihnutých, veľké množstvo obetí, veľké materiálne škody, nedostatok času na rozhodovanie a riadenie záchranných prác, nesúlad medzi možnosťami a nárokmi potrebnými na likvidáciu následkov katastrofy, záchranu životov a zdravia postihnutých, oddialenie začiatku liečby a odsunu, nesúlad medzi rozsahom škôd a prostriedkami na ich likvidáciu, ktoré sú okamžite po vzniku katastrofy k dispozícii a s ktorými je možné disponovať, nedostatok personálu, prostriedkov, zdravotníckej techniky a liekov, zásadná neschopnosť postihnutých spoločenstiev zvládnuť obrovskú mieru mortality a morbidity, panika a emočný stres postihnutých, ale i záchranných tímov, poškodenie základných budov (zdravotníckych zariadení, protipožiarnych zariadení a spojov), infraštruktúry (vodovod, plynovod, elektrické vedenie, zásobovanie potravinami), hrozba vzniku epidémií, potreba medzinárodnej pomoci [2,3].

2 METODIKA POSUDZOVANIA PRIPRAVENOSTI PRACOVNÍKOV ZÁCHRANNÝCH ZLOŽIEK NA ZDOLÁVANIE NEHÔD S HROMADNÝM POSTIHNUTÍM OSÔB

Zber údajov sme realizovali v mesiaci apríl 2012. Pre splnenie cieľa prieskumu sme rozdali 80 dotazníkov. Dotazníky boli rozdane medzi pracovníkov záchranných zložiek integrovaného záchranného systému, ktorí najčastejšie zasahujú pri nehode s hromadným postihnutím osôb. Boli to pracovníci na rôznych stupňoch organizačných štruktúr jednotlivých zložiek. Dotazník vyplňovali pracovníci Hasičského a záchranného zboru, záchrannej zdravotnej služby, operačného strediska záchrannej zdravotnej služby, koordinačného strediska integrovaného záchranného systému, Policajného zboru a Závodného hasičského útvaru. Výber vzorky respondentov zaradených do prieskumu bol zámerný. Respondenti boli oboznámení s cieľom dotazníka a boli im poskytnuté potrebné informácie pre jeho vyplnenie. Z 80 rozdanych dotazníkov sa nám vrátilo 80 dotazníkov. Vzorku pre vyhodnotenie tvorilo 80 pracovníkov záchranných zložiek integrovaného záchranného systému.

Na získanie údajov od respondentov sme použili empirickú metódu zberu informácií – dotazník. Dotazníkový prieskum bol zameraný na zistenie vedomostnej úrovne a možnosti vzdelávania sa pracovníkov záchranných zložiek v oblasti zdolávania nehôd s hromadným postihnutím osôb. Zisťovali sme osobnú účasť na zásahu pri zdolávaní nehody alebo aspoň na praktickom cvičení, zameranom na

precvičenie postupnosti prác pri zdolávaní nehody s hromadným postihnutím osôb. Zaujímali sme sa aj o osobné skúsenosti zo zásahov pri mimoriadnej udalosti a ich dopad na psycho-sociálne správanie pracovníkov. Hodnotili sme aj spoluprácu počas zásahu medzi záchrannými zložkami. Podnetné boli aj zistenia ohľadom nových poznatkov zasahujúcich pracovníkov na mieste nešťastia, ktoré by sa dali preniesť do praxe, a tým zlepšiť koordináciu a systém prác pri odstraňovaní následkov nehody s hromadným postihnutím osôb.

Dotazník bol anonymný a bol rozdelený na dve časti. Prvá časť obsahovala oslovenie respondentov, oboznámenie sa s cieľmi práce a pokyny k vyplneniu dotazníka. Druhá časť obsahovala dotazníkové položky zamerané na ciele, ktoré sme sledovali. Dotazník pozostával z 22 otázok. Z toho 5 otázok sme venovali identifikácii respondentov (pohlavie, vek, zamestnávateľ, profesia a dĺžka praxe). Zvyšných 17 otázok bolo postavených tak, aby vystihovali ciele výskumu.

Celkovo boli otázky rozdelené do 7 základných okruhov:

1. Majú pracovníci záchranných zložiek vedomosti o integrovanom záchrannom systéme, jeho fungovaní a hierarchii pri zásahu?
Otázky v dotazníku: 6, 7, 8, 9.
2. Vedia pracovníci záchranných zložiek postupovať pri nehode s hromadným postihnutím osôb?
Otázky v dotazníku: 10.
3. Aké majú pracovníci záchranných zložiek možnosti na vzdelávanie a odbornú prípravu v tematike nehôd s hromadným postihnutím osôb?
Otázky v dotazníku: 11, 12, 13, 14.
4. Aké boli pocity a reakcie pracovníkov záchranných zložiek po ukončení zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb?
Otázky v dotazníku: 15, 16, 17.
5. Majú pracovníci záchranných zložiek možnosti na zvládnutie psychickej záťaže?
Otázky v dotazníku: 18, 19.
6. Aká je spolupráca medzi záchrannými zložkami počas zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb?
Otázky v dotazníku: 20, 21.
7. Aké sú odporúčania pre prax od pracovníkov záchranných zložiek zúčastnených na zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb?
Otázky v dotazníku: 22.

3 VÝSLEDKY A VYHODNOTENIE

Práca v záchranných zložkách patrí medzi exponované profesie, ktoré kladú špecifické nároky na odbornosť, fyzickú zdatnosť a schopnosť vyrovnat' sa s psychickou záťažou. Vyplýva to z prostredia a z mimoriadnych podmienok, za ktorých je táto práca vykonávaná. Nehoda s hromadným postihnutím osôb a jej následky majú nepriaznivý vplyv nielen na spoločnosť, ale aj samotných pracovníkov záchranných zložiek. Počas zásahu sú vystavení nadmerným požiadavkám na ich prácu a

zvýšenému psychickému vypätiu. Predpokladom bezproblémového zvládania tejto situácie je odborná erudovanosť, pravidelné cvičenia, ovládanie svojej pracovnej pozície a schopnosť zvládnuť zvýšený psychický tlak pri takto špecifikovaných nehodách.

Prieskum bol zameraný na zistenie stupňa vzdelania u pracovníkov záchranných zložiek. Ako vedia reagovať na jednotlivé situácie pri zásahu a ako sú schopní zvládnuť psychickú záťaž. Prieskum sme realizovali na vzorke 80 pracovníkov záchranných zložiek integrovaného záchranného systému.

Po vyhodnotení dotazníka sme dospeli k skutočnostiam, ktoré nám pomohli objasniť stanovené prieskumné otázky v úvodnej časti prieskumu.

Na všeobecnú identifikáciu respondentov z hľadiska pohlavia, veku, zamestnávateľa, profesie a praxe v danej profesii boli zamerané dotazníkové položky číslo 1,2,3,4,5. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že na dotazník odpovedalo 15 žien (19%) a 65 mužov (81%). Pomer žien a mužov môžeme pripísať aj zastúpeniu jednotlivých pohlaví v záchranných zložkách, kde sa kladú zvýšené nároky na prácu.

Z hľadiska zastúpenia respondentov podľa kategórií veku najpočetnejšou skupinou, ktorá odpovedala na dotazník bola skupina vo veku od 31 do 35 rokov, a to celkovo 27 respondentov (33%), 16 respondentov (20%) bolo vo veku do 30 rokov a od 36 do 40 rokov. Ďalej nasledovalo 10 respondentov (13%) vo veku od 41 do 45 rokov, 50 a viac rokov mali 6 respondenti (8%) a v kategórií od 46 do 49 rokov odpovedalo najmenej respondentov a to 5 (6%).

Dotazník bol rozdáný medzi pracovníkov záchranných zložiek, ktorí najčastejšie zasahujú na mieste nehody s hromadným postihnutím osôb. Z výsledkov vyplýva, že na dotazník odpovedali 20 respondenti (25%) z Hasičského a záchranného zboru, najpočetnejšia skupina 22 respondentov (27%) bola zo záchranej zdravotnej služby, odpovedali tiež 10 respondenti (13%) z Policajného zboru, 9 respondenti (11%) z operačného strediska záchranej zdravotnej služby, 10 (13%) respondenti z koordinačného strediska integrovaného záchranného systému a k možnosti iné uviedlo 9 respondentov (11%), že pracujú v Závodnom hasičskom útvere.

Pri vyhodnocovaní dotazníkovej otázky č. 4, ktorá slúžila na identifikáciu pracovnej pozície respondentov v záchranných zložkách, sme dospeli k 12 profesiám. Široký záber profesií respondentov, ktorí odpovedali na dotazník, zabezpečil objektivnosť odpovedí na otázky. Medzi profesie pracovníkov záchranných zložiek patrili: vodič sanitného motorového vozidla – 1 respondent (1%), zdravotnícky záchranár – 17 respondentov (21%), lekár – 4 respondenti (5%), operátor tiesňovej linky 155 – 9 respondentov (11%), hasič – záchranár – 4 respondenti (5%), hasič – 11 respondentov (14%), hasič - technik, strojník – 12 respondentov (15%), hasič - technik špecialista veliteľ družstva – 2 respondenti (3%), operátor tiesňovej linky 112 – 8 respondentov (10%), vedúci smeny KS IZS – 1 respondent (1%), odborný inšpektor KS IZS – 1 respondent (1%) a policajt – 10 respondentov (13%). Táto vzorka respondentov reprezentuje pracovníkov záchranných zložiek integrovaného

záchranného systému, ktorí najčastejšie zasahujú pri nehode s hromadným postihnutím osôb.

Vyhodnotenie dotazníkovej otázky č. 5 nám poukazuje na počet odpracovaných rokov v danej profesii. Najpočetnejšia skupina až 37 respondentov (46%) odpracovala v danej profesii 0 – 5 rokov. V kategórii 6 – 10 odpracovaných rokov nám odpovedalo 19 respondentov (24%) a 15 respondentov (19%) má odborné skúsenosti v danej profesii 11 – 20 rokov. Viac ako 21 odpracovaných rokov má 9 respondentov (11%). Výsledky z grafu 2 a 5 nám poukazujú, že najviac respondentov bolo vo veku od 31 do 35 rokov s počtom odpracovaných rokov v danej profesii od 0 – 5 rokov.

Vedomosti pracovníkov záchranných zložiek o integrovanom záchrannom systéme, jeho fungovaní a hierarchii pri zásahu

Vyhodnotenie tohto cieľa nám poskytli odpovede na položky v dotazníku č. 6, 7, 8, 9.

Otázkou č. 6 sme sa chceli dozvedieť koľko respondentov pozná definíciu nehody s hromadným postihnutím osôb, ktorá je zakotvená aj v legislatíve. 66 respondentov (82%) odpovedalo správne, keď uviedlo že je to každá udalosť, kde počet osôb so závažným ohrozením zdravia, alebo bezprostredným ohrozením života je tri a viac. Na možnosť že je to mimoriadna udalosť postihujúca viac ako 10 osôb a prekračuje kapacitné limity záchranných zložiek reagovali 10 respondenti (13%) a mimoriadnu udalosť postihujúca najviac 10 osôb, z ktorých minimálne jedna je v kritickom stave a neprekračuje kapacitné limity záchranných zložiek si vybrali 4 respondenti (5%).

Z vyhodnotenia dotazníkovej otázky č. 7 sa dozvedáme, kto na mieste zásahu riadi a koordinuje činnosť záchranných zložiek integrovaného záchranného systému. Niektorí označili viac možností. 72 respondentov (76%) uvádza veliteľa zásahu z Hasičského a záchranného zboru a 12 respondenti (13%) veliteľa zásahu Horskej záchrannej služby ak je nehoda s hromadným postihnutím osôb v horských oblastiach. Veliteľa zásahu záchrannej zdravotnej služby označili 3 respondenti (3%) a rovnako ďalší 3 respondenti (3%) označili aj náčelníka generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Veliteľa zásahu Policajného zboru označili 5 respondenti (5%).

Otázkou č. 8 sme zisťovali či môže veliteľ zásahu záchranných zložiek integrovaného záchranného systému zasahovať do odborných činností jednotlivých záchranných zložiek. Z vyhodnotenia výsledkov vyplýva, že 16 respondentov (20%) súhlasí s odpoveďou, že veliteľ zásahu záchranných zložiek integrovaného záchranného systému môže zasahovať do odborných činností jednotlivých záchranných zložiek, čo nie je správne tvrdenie. Až 64 respondentov (80%) vie, že veliteľ zásahu záchranných zložiek integrovaného záchranného systému nemôže zasahovať do odborných činností jednotlivých záchranných zložiek.

Dotazníková položka č. 9 slúžila na sebakritické zhodnotenie respondentov o ich dostatku vedomostí a informácií o integrovanom záchrannom systéme, jeho fungovaní a hierarchii medzi zasahujúcimi záchrannými zložkami pri nehode s

hromadným postihnutím osôb. 9 respondenti (11%) odpovedali určite áno, 28 respondentov (35%) uviedlo áno, 21 respondentov (26%) si vybralo možnosť neviem, 14 respondentov (18%) odpovedalo nie a len 8 respondenti (10%) určite nie.

Z výsledkov vyhodnotenia tejto otázky vyplýva, že vedomosti pracovníkov záchranných zložiek o integrovanom záchrannom systéme, jeho fungovaní a hierarchii pri zásahu sú dostatočné. Prevažná väčšina odpovedí respondentov na dotazníkové položky potvrdila, že ovládajú kedy sa jedná o nehodu s hromadným postihnutím osôb, ako funguje integrovaný záchranný systém a kto koho riadi pri zásahu. Len pri otázke na posúdenie vlastných vedomostí o integrovanom záchrannom systéme respondenti odpovedali sebakriticky a uvedomujú si svoje rezervy v danej problematike.

Postup pracovníkov záchranných zložiek pri nehode s hromadným postihnutím osôb

Cieľ sme vyhodnotili na základe odpovedí na položku v dotazníku č. 10. Otázkou č. 10 sme sa snažili simulovať nehodu s hromadným postihnutím a na základe odpovedí sme vyhodnotili v akom poradí budú postupovať jednotlivé záchranné zložky pri zásahu. Správne poradie Policajný zbor, Hasičský a záchranný zbor, záchranná zdravotná služba si zvolilo 66 respondentov (83%), poradie Hasičský záchranný zbor, Policajný zbor, záchranná zdravotná služba vybrali 13 respondenti (16%) a postup záchranných zložiek v poradí Záchranná zdravotná služba, Hasičský a záchranný zbor, Policajný zbor odpovedal 1 respondent (1%).

Prieskumom sme zistili, že pracovníci záchranných zložiek vedia rozhodnúť v akom poradí budú zasahovať pri rôznych ohrozeniach, s ktorými sa môžu stretnúť pri nehode s hromadným postihnutím osôb.

Možnosti pracovníkov záchranných zložiek na vzdelávanie a odbornú prípravu v tematike nehôd s hromadným postihnutím osôb

Na vyhodnotenie tejto prieskumnej otázky poslúžili v dotazníku tieto položky: otázka č. 11, 12, 13, 14.

Otázkou č. 11 sme zisťovali medzi pracovníkmi záchranných zložiek akou formou získali vedomosti a informácie o integrovanom záchrannom systéme, jeho fungovaní a hierarchii medzi zasahujúcimi záchrannými zložkami pri nehode s hromadným postihnutím osôb. V súvislosti s možnosťou označiť viac možností sa dozvedáme, že najčastejšie sa pracovníci dostali k informáciám formou seminárov, prednášok alebo školení u zamestnávateľa - 39 respondentov (32%), nasledovalo samoštúdium - 36 respondentov (30%) a v škole - 23 respondentov (19%). Účasťou na praktických cvičeniach získavalo vedomosti a informácie 14 respondentov (12%) a účasťou na seminároch, prednáškach alebo školení mimo zamestnávateľa 9 respondentov (7%).

Vyhodnotenie otázky č. 12 poukazuje na reakcie respondentov o svojom zamestnávateľovi, či venuje dostatok času na odbornú prípravu alebo vzdelávanie

zamestnancov v danej problematike. Áno, dostatočne reagovalo 18 respondentov (23%), možnosť áno, ale mohol by aj viac si vybralo 35 respondentov (43%), 15 respondentov (19%) si myslí že zriedkavo a 12 respondentov (15%) je presvedčených že nie.

Z vyhodnotenia otázky č. 13 sa dozvedáme koľko respondentov sa zúčastnilo na praktickom cvičení so zameraním na koordináciu záchranných zložiek integrovaného záchranného systému a možnosti zvládnutia nehody s hromadným postihnutím osôb. 41 respondentov (51%) potvrdilo účasť na cvičení a menšia polovica respondentov 39 (49%) uvádza, že sa nezúčastnili na praktickom cvičení. Ak by mali možnosť respondenti zúčastniť sa na praktickom cvičení, ako vyplýva z otázky č. 14, 73 respondentov (91%) by uvítalo túto možnosť a odpovedali áno. Len 2 respondenti (3%) by nevyužili túto možnosť a odpovedali nie. 5 respondenti (6%) odpovedali na možnosť neviem.

Po vyhodnotení prieskumnej otázky sme dospeli k záveru, že pracovníci záchranných zložiek majú dostatočné možnosti na vzdelávanie a odbornú prípravu v tematike nehôd s hromadným postihnutím osôb. Zamestnávateľia venujú dostatok času na vzdelávanie pracovníkov v danej problematike, čo je aj najčastejší spôsob, akým sa pracovníci záchranných zložiek dostanú k informáciám. Najviac informácií v problematike nehôd s hromadným postihnutím osôb je dostupných na praktických cvičeniach, na ktorých sa viac ako polovica respondentov už zúčastnila, napriek tomu by väčšina respondentov uvítala možnosť znovu sa zúčastniť na podobných cvičeniach.

Pocity a reakcie pracovníkov záchranných zložiek po ukončení zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb

Na objasnenie pocitov, reakcií a vyhodnotenie daného cieľa boli použité dotazníkové položky č. 15, 16, 17.

Otázkou č. 15 sme sa snažili zistiť počet respondentov, ktorí sa už zúčastnili na zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb. Z celkového počtu respondentov sa zúčastnili 39 respondenti (49%) a 41 respondentov (51%) sa ešte nezúčastnili na takomto zásahu.

Z 39 respondentov, ktorí sa zúčastnili na zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb, 19 respondentov (40%) označilo zhodne pozitívne pocity, a to mohol som pomôcť pri záchrane mnohých ľudských životov a z môjho pohľadu organizácia zásahu bola dobre zvládnutá. 4 respondenti (9%) označili možnosť negatívne – bolo to strašné utrpenie a 5 respondenti (11%) mali negatívne pocity, pretože z ich pohľadu organizácia zásahu zlyhala.

Pri otázke č. 17 nás zaujímali reakcie a pocity pracovníkov po zásahu. Z 39 respondentov, ktorí boli zúčastnení na zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb, 36 respondentov (92%) nemalo po zásahu žiadne negatívne psychické prejavy, zmeny správania a uviedli rýchly návrat schopností k pôvodnej činnosti. Možnú podráždenosť, trasenie prstov, končatín, celého tela, pocit tepla, potenie a podobne

priznali 2 respondenti (5%). U 1 respondenta (3%) sa objavila depresia, útlm, akútne vyčerpanie, výrazný pokles schopnosti plniť pridelenú úlohu. Možnosť zastreného vedomia, panickej reakcie (otupenosť, neschopnosť činnosti, dezorientácia, bezúčelové pohyby atď.) neuviedol ani jeden respondent.

Prieskumom sme zistili prevahu pozitívnych pocitov po skončení zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb v zmysle možnosti pomôcť pri záchrane a dobre zvládanej organizácie zásahu. Psychická odolnosť pracovníkov záchranných zložiek na zvýšenú záťaž pri zásahu je podľa nášho prieskumu na dobrej úrovni.

Možnosti na zvládanie psychickej záťaže u pracovníkoch záchranných zložiek

Na zistenie odpovede na túto prieskumnú otázku nám poukazujú dotazníkové položky č. 18, 19.

Výsledky vyhodnotenia odpovedí na otázku č. 18 nám poukazujú na fakt, že až 51 respondentov (64%) neudáva existenciu plánu pre zvládanie psychickej záťaže v organizáciách kde pracujú a 29 respondentov (36%) potvrdzuje prítomnosť plánu pre zvládanie psychickej záťaže v organizáciách kde pracujú. V odpovediach, kde respondenti uvádzajú, že v organizáciách existuje plán pre zvládanie psychickej záťaže najčastejšie uvádzali tieto možnosti: psychológ, psychológ na telefóne a posttraumatická intervencia.

Prieskumom sme zistili, že v manažmente jednotlivých záchranných zložiek by mali kompetentní venovať väčšiu pozornosť problematike zvládania psychickej záťaže u pracovníkov, ktorí boli vystavení situáciám s takouto záťažou. Ak plán pre zvládanie psychickej záťaže v organizáciách existuje, je potrebná väčšia informovanosť pracovníkov o týchto možnostiach.

Spolupráca medzi záchrannými zložkami počas zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb

Pre splnenie cieľa sme použili dotazníkové položky č. 20, 21. Zisťovali sme, ako hodnotia respondenti vzájomnú spoluprácu medzi záchrannými zložkami. 74 respondentov (92%) počas zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb neuviedlo žiadne problémy s ostatnými záchrannými zložkami a ich vzájomnú spoluprácu hodnotili ako výbornú. Len 6 respondenti (8%) sa niekedy nevedeli zhodnúť na spoločnom postupe a uviedli vzájomnú spoluprácu ako dostačujúcu. Spoluprácu, ako zlú a nedostatočnú nezaznačil ani jeden respondent (0%).

Vyhodnotením otázky č. 21 zisťujeme, že až 71 respondentov (89%) nezasahuje do odborných rozhodnutí ostatných záchranných zložiek a rešpektuje ich. Niekedy zásah do odborných rozhodnutí ostatných záchranných zložiek zaznačili 9 respondenti (11%) a nie, nikdy neznačil ani jeden respondent (0%).

Výsledok prieskumnej otázky poukazuje na výbornú spoluprácu medzi záchrannými zložkami počas zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb a ich vzájomný rešpekt pri odborných rozhodnutiach.

Odporúčania pre prax od pracovníkov záchranných zložiek zúčastnených na zásahu pri nehode s hromadným postihnutím osôb

Dotazníkovou položkou č. 22 sme sa chceli dozvedieť od respondentov čo by zlepšili na fungovaní integrovaného záchranného systému a ich odporúčania pre prax na základe skúseností, ktoré nadobudli počas zásahov pri nehode s hromadným postihnutím osôb. Dostali sme 50 návrhov pre prax od respondentov pre zlepšenie fungovania integrovaného záchranného systému. Zhrnutím jednotlivých formulácií návrhov pre prax sme dospeli k 7 tematickým celkom. Najviac, až 28 respondentov (56%), odporúča venovať väčšiu pozornosť vzdelávaniu a odbornej príprave v danej problematike. Vykonávať praktické cvičenia na zdolávanie nehody s hromadným postihnutím osôb navrhlo 10 respondentov (20%). Zaviesť jednotnú komunikáciu medzi zložkami pomocou rádiostaníc odporúčajú 4 respondenti (8%). Organizovať súťaže záchranných zložiek so zameraním na nehodu s hromadným postihnutím osôb zaznačili 3 respondenti (6%). Zvyšovať psychickú odolnosť pracovníkov záchranných zložiek navrhovali 3 respondenti (6%) a zvyšovať jazykovú zdatnosť členov záchranných tímov odporúča 1 respondent (2%). Na inšpiráciu z iných krajín o fungovaní IZS by sa zamerail 1 respondent (2%).

Prieskumnou otázkou sme sa dopracovali k podnetným názorom na zlepšenie fungovania integrovaného záchranného systému. Mali by sme sa viac venovať vzdelávaniu, organizovať praktické cvičenia a súťaže so zameraním na nehody s hromadným postihnutím osôb. Zjednotiť komunikáciu záchranných zložiek pomocou rádiostaníc a inšpirovať sa z iných krajín o fungovaní integrovaného systému. Nesmieme zabudnúť aj na zvyšovanie psychickej odolnosti a jazykovej zdatnosti pracovníkov záchranných zložiek.

Ciele prieskumu, ktoré sme si stanovili v úvode sa nám podarilo splniť.

4 ZÁVER

Nehody s hromadným postihnutím osôb a katastrofy postihujú ľudstvo od počiatku sveta. Tematika nehôd s hromadným postihnutím osôb je v dnešnej dobe stále aktuálnejšia kvôli novodobým hrozbám. Nemali by sme ich podceňovať a mali by sme byť pripravení na riešenie týchto nehôd na profesionálnej úrovni, ktorú by mali mať všetci pracovníci záchranných zložiek, ktorí pri takýchto nehodách. Na zvládnutie mimoriadnej situácie je dôležité mať dostatok vedomostí a odborných zručností.

Po vyhodnotení výsledkov prieskumu sme dospeli k záveru, že aj keď pracovníci záchranných zložiek majú dostatok vedomostí o integrovanom záchrannom systéme, jeho fungovaní a hierarchii pri zásahu, stále existuje priestor na zlepšenie. Pre zlepšenie fungovania a koordinácie záchranných zložiek integrovaného záchranného systému by bolo potrebné aplikovať do praxe opatrenia, ktoré vyplývajú z prieskumu: venovať viac priestoru pre vzdelávanie, odbornú prípravu a informovať pracovníkov záchranných zložiek o integrovanom záchrannom systéme zo strany zamestnávateľa, organizovať praktické cvičenia na zdolávanie nehody s hromadným postihnutím osôb a umožniť všetkým pracovníkom záchranných zložiek, aby sa mohli cvičenia

zúčastniť, organizovať súťaže záchranných zložiek zamerané na zdolávanie takýchto nehôd, pokračovať v trende dobrej spolupráce medzi záchrannými zložkami, zjednotiť komunikáciu medzi záchrannými zložkami pri zásahu pomocou rádiostaníc, zvyšovať psychickú odolnosť pracovníkov záchranných zložiek formou plánov pre zvládanie psychickej záťaže, zvyšovať jazykovú zdatnosť členov záchranných tímov, na rozvoj integrovaného záchranného systému využiť pozitívne skúsenosti o fungovaní integrovaného záchranného systému z iných krajín.

LITERATÚRA

- [1] Zákon NRSR č. 579/2004 Z.z. o záchranej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [2] ŠTĚTINA, J. et al.: Medicína katastrof a hromadných nešťastí. Praha: Grada Publishing, 2000. 436 s. ISBN 80-7169-688-9.
- [4] BULÍKOVÁ, T. et al.: Medicína katastrof. Martin : Osveta, 2011. 392s, príl.: 16s, ISBN 978-80-8063-361-5.

Článok recenzovali dvaja nezávislí recenzenti.